

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.п.н. Веселин Желязков Маргаритов, ръководител
катедра „Теория и методика на физическото възпитание“
в Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор' в област на висше образование 1. Педагогически науки; професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..; докторска програма Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка.

Автор: *Ралица Георгиева Кунчева*

Тема: *„Оптимизиране на часовете по физическо възпитание и спорт за 1.- 4. клас. Модул – гимнастика”*

Научен ръководител: Проф. д-р Бонка Михайлова Димитрова - Национална спортна академия "Васил Левски"

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № РЗЗ- 5678 от 24.11.2020 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски" (ПУ) съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема *„Оптимизиране на часовете по физическо възпитание и спорт за 1.- 4. клас. Модул – гимнастика”* за придобиване на образователната и научна степен 'доктор' в област на висше образование 1. Педагогически науки; професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..; докторска програма Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка.

Автор на дисертационния труд е *Ралица Георгиева Кунчева* – докторантка на самостоятелна подготовка към катедра Теория и методика на физическото възпитание с научен ръководител проф. д-р Бонка Михайлова Димитрова от Национална спортна академия "Васил Левски".

Представеният от *Ралица Георгиева Кунчева* комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, включва следните документи:

- молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;
  - автобиография в европейски формат;
  - протокол от катедрения съвет, свързан с докладване на готовността за откриване на процедурата и с предварително обсъждане на дисертационния труд;
  - дисертационен труд;
  - автореферат;
  - списък на научните публикации по темата на дисертацията;
  - копия на научните публикации;
  - декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
  - справка за спазване на специфичните изисквания на съответния факултет (само за докторантите зачислени до 04.05.2018 г.);
- Докторантът е приложил 3 публикации, 2 от които са под печат.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Ралица Георгиева Кунчева е родена на 20.06.1979 г. През 2011 година завършва ОКС „магистър“ със специалност Педагогика на обучението по физическо възпитание в Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“. От 2012 година работи като преподавател по Обща физическа подготовка и Гимнастика към катедра „Теория и методика на физическото възпитание“ в Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“. Към личните компетенции на Ралица Кунчева, могат да се отбележат доброто владение на руски и английски език.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Основен фундамент в учебната програма по физическо възпитание на учениците от начална училищна възраст представляват гимнастическите упражнения. Те имат предимно естествено-приложен характер. С тяхното овладяване се цели обогатяване на двигателната култура на учениците и подобряване на редица физически качества, като гъвкавост, сила, бързина на реакцията, взривна сила и отчасти силова издръжливост. Чрез гимнастическите

упражнения се въздейства положително и върху координацията на движенията, осигурява се едно хармонично развитие на детския организъм.

Имам няколко основания да твърдя, че дисертационният труд на Ралица Кунчева е актуален и значим:

1. Гимнастиката е основно ядро в учебната програма по физическо възпитание и спорт, особено значима в обучението на деца от 1.- 4. клас
2. Положителното влияние на гимнастиката върху цялостното развитие на детския организъм.
3. Неблагоприятната тенденция за обездвижването при подрастващите, налага гимнастиката като основно средство в заниманията по физическо възпитание с борбата срещу хиподинамията и стреса.
4. Гимнастическите упражнения има доказан ефект при профилактиката на гръбначните изкривявания – лордоза, сколиоза, кифоза и др. именно това е една от причините гимнастиката да бъде включена в учебната програма на началния курс.

4. Познаване на проблема

Ралица Кунчева е изявен бивш състезател по спортна гимнастика има натрупан стаж и опит свързан със заниманията по физическо възпитание в частност гимнастиката за 1. - 4. клас и подготовката на студенти - бъдещи учители. Труда на докторантката целенасочено поставя проблема за мястото и значението на гимнастиката в обучението по физическо възпитание. Нейната компетентност проличава от направените анализи в глава четвърта на дисертацията. Докторантката демонстрира познания в областта на теорията и методиката на физическото възпитание и спортната тренировка.

5. Методика на изследването

За решаване на задачите, постигането на целта и доказване на хипотезата, докторантката прилага комплекс от общо педагогически и специализирани методи на изследване, които включват:

- Проучване на литературни източници;
- Анкета;
- Методи за оценка на физическото развитие – Соматоскопичен метод чрез наблюдение, Антропометричен метод, Тестова карта;
- Педагогическо наблюдение;
- Педагогическо тестиране;

- Педагогически експеримент;
- Математико-статистически методи за обработка на резултатите и анализ.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Обемът на дисертационния труд е 159 страници текст, 35 таблици и 73 фигури, 20 страници приложения. Библиографията се състои от 198 източника.

При осъществяване на изследователска програма участие вземат ученици от 1. до 4. клас на две училища от град Пловдив, общият брой на изследваните ученици е 151, натрупва фактически материал, който да бъде обработен.

Експериментът е проведен на три етапа. В първият проучва и анализира литературните източници; апробира методите на изследване; провежда онлайн анкетата с учители по физическо възпитание и спорт и анкета на ученици от 1. до 4. клас; определя групи от изследвания контингент; изследва социалната структура на експерименталните групи.

Във втория етап докторантката извежда своя констатиращ експеримент, диагностицирани са постуралните нарушения при учениците, създадена е програма и модели за оптимизиране на учебното съдържание.

В третия етап е проведен педагогическия експеримент, обработен и анализиран е емпиричният материал, организацията на изследването е точно описана за всеки един от експериментите. Получените резултати са подложени на статистическа обработка (Вариационен анализ, Корелационен анализ и Регресионен анализ)

Приложената методиката и организацията на изследването дават възможност на автора за обективна проверка на научната хипотеза.

Глава първа от разработката е с обем 49 страници. В нея автора формулира ролята на гимнастиката за развитието на детето според литературните данни.

С положителен знак отбелязвам точка I.2. Анатомо-физиологични и психомоторни особености на подрастващите (7-10г.), направената характеристика на възрастовите особености в развитието на децата, както и на кондиционните и координационни способности, единството между психика и физика. Разгледана и анализирана по този начин подточката от глава първа показва, че докторантката подробно е проучила въпроса.

Направено е едно задълбочено изследване на възрастовите особености при подрастващия организъм в точка I.3. като обръща внимание на физическото развитие на децата. Разглеждайки факторите влияещи при изграждането на двигателните качества, добре онагледява възрастовото развитие на физическите

качества в таблици и фигури. Интерес за нас са данните от Табл. 2 и Табл. 3, които отразяват наследствените коефициенти и сензитивните периоди в развитието на физическите способности.

Обобщението от анализа на литературните източници е правилен и обединява мнението, че „началната училищна възраст е най-благоприятна за решаването на основните задачи в училищното физическо възпитание“

Впечатление прави сравнителният анализ на наши и чужди учебни програми в урока по физическо възпитание чрез средствата на гимнастика в точка I.4. Разглеждайки учебното съдържание в България, Русия и Гърция докторантката представя някои основни изводи като набляга на факта, че в Гърция и Русия, в началното училище за всеки клас има учебници по физическо възпитание. Бих добавил, че нашата образователна система има ръководство за учителя, което замества учебника, но приветствам идеята за създаване на специализиран учебник, чрез който ще се оптимизират часовете по физическо възпитание и урока по гимнастика. Съгласен съм и с обобщението, че в българската учебна програма в начален курс часовете по физическо възпитание не се провеждат от специалисти по тази дисциплина, което също води до понижаване нивото на физическото развитие.

Литературният обзор е направен на едно добро ниво, използваната литература е от наши и чужди автори. Моята препоръка е да се наблегне на по-съвременна литература.

Докторантката правилно определя постановката на проблема и във **втора глава** формулира своята работна хипотеза. Изведена в един добър стил - конкретно, ясно и в строга последователност. Целта на изследването да се оптимизира учебното съдържание на модул „Гимнастика“ 1.-4. клас правилно се декомпозира в поставените задачи. Подборът на методи, специализирани средства и тестове са адекватно разработени с оглед характера на експерименталното проучване. Прилагането на голяма част от тях изисква компетентност и специална подготовка, каквато явно авторът притежава. Обектът и предметът на изследването са определени правилно.

Анализа на резултатите, представен в **трета глава** е извършен коректно, именно тази част е същинска за дисертацията . Тя е в обем от 48 страници, данните от изследванията са онагледени с 55 фигури и 23 таблици, които отразяват динамиката на тестовете. Логически са представени следните раздели:

- ✓ Анализ на проведената анонимна анкета;
- ✓ Анализ на второто социологическо проучване;

- ✓ Анализ на резултатите от извършеното диагностика за нарушената стойка при учениците;
- ✓ Анализ на резултатите от тестовата карта;
- ✓ Анализ на резултатите от антропометричния метод;
- ✓ Анализ на резултатите от изследването на динамиката на физическото развитие;
- ✓ Анализ на резултатите от изследването на двигателните качества;

Анкетните проучвания са осъществени по всички изисквания и получените резултати дават основание на докторантката да направи някои заключения: обновяване на материалната база; изготвяне на нови комплекси от гимнастически упражнения като се използва наличното оборудване; необходимост от занимания по гимнастика при подрастващите. Тези изводи имат потвърдителна стойност и служат като база за разработване на методика.

Направеният задълбочен количествен и качествен анализ на резултатите от експерименталните данни са сполучливо онагледени чрез схеми, фигури и графики, доказан е положителният ефект на апробираната методика на обучение по гимнастика върху двигателните способности на учениците.

Сравнителния вариационен анализ в динамиката на физическото развитие на изследваните ученици отразяват техните двигателни способности. Именно изследването на двигателните качества е един от основните критерии, по които се съди за педагогическото взаимодействие в процеса на физическото възпитание. Прави впечатление точно формулираната цел на изследването. Добре построената тестова батерия е съобразена с възрастовите особености на ученици 1. - 4. клас. С положителен знак отбелязвам използването на новият за учебната програма Т- тест, резултатите отразени в табл.13 и табл. 14 доказват изведения от докторантката извод за по-резултатните занимания в ЕГ, където е работено с оптимизираната програма.

Корелационния и регресионния анализ (подточка III.8), отразяват зависимости и взаимовръзки между изследваните показатели и физическите качества, показват и открояват положителното развитие на двигателните качества, имащи отношение към крайния резултат от обучителния процес.

Онагледяването на получените резултати и използваните графики показва уменията на Ралица Кунчева да интерпретира творчески получените резултати и да обоснове своята хипотеза.

Авторката очертава необходимостта от създаването на съвременни модели в обучението по гимнастика при деца 1. – 4. клас, което ще осигури ясни перспективи за по-нататъшното развитие на системата.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

На базата на теоретичния обзор и анализа на резултатите от педагогическия експеримент авторката извежда 5 основни извода и 4 препоръки. Те са коректно структурирани и представляват логично следствие от проведеното изследване. Разкрити са основни аспекти, свързани с оптимизиране на часовете по физическо възпитание и спорт за 1. – 4. кл., модул „Гимнастика“.

- Направен е сполучлив опит за практическо доказателство във връзка с реализацията на оптимизиране на часовете по физическо възпитание и спорт за 1. – 4. кл., модул „Гимнастика“.
- Разработената методика за оптимизиране на часовете по физическо възпитание и спорт за 1. – 4. кл., модул „Гимнастика“ дава положителни резултати при изграждане на правилно телодържание и превенцията на гръбначните изкривявания.
- Проведеното изследване доказва, че за оптимизиране на часовете по физическо възпитание и спорт за 1. – 4. кл., модул „Гимнастика“, трябва да се постави по-голям акцент върху неговата профилактична насоченост чрез комплекси от упражнения на гимнастическа стена, целящи да се подсилят базата на една обща всеобхватна физическа подготовка на учениците.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Във връзка с процедурата са представени 5 самостоятелни публикации, които отразяват отделни етапи от изследователската работа в дисертационния труд.

9. Лично участие на докторантката

Проведеното изследване е реализирано лично от Ралица Кунчева и научните приноси са нейна заслуга. Това тя удостоверява с подписана декларация за оригиналност и достоверност.

10. Автореферат

Авторефератът е разработен съобразно изискванията за педагогически изследвания. Неговата структура и съдържание представят в съкратен вариант тези на дисертационния труд.

11. Критични забележки и препоръки

Препоръчвам на автора да задълбочи и продължи своята дейност в прогимназиалния етап на училищното образование. Дисертационния труд има богато съдържание и може да бъде оформен и като монографичен, но с още по-голяма практическа насоченост към модул „Гимнастика“.

Имам два въпроса към докторантката:

При изпълнението на кои общоразвиващи упражнения на гимнастическа стена, децата са имали най-голямо затруднение?

Кои от средствата в Гръцката и Руската образователна система могат да се адаптират към учебния процес по физическо възпитание и спорт в Република България?

12. Лични впечатления

Ралица Кунчева е честен, уважаван и трудолюбив колега, изграден педагог-преподавател, доказан добър специалист в областта на спортната гимнастиката, многократно е участвала в отличната организация на кандидат-студентската кампания за специалност „Педагогика на обучението по физическо възпитание“. Като ръководител на катедра „Теория и методика на физическо възпитание“ мога да поставя много висока оценка на личностните, моралните и професионални качества на кандидат докторанта.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд **съдържа** научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и **отговарят на всички на** изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания на Факултета по Педагогика, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантътката *Ралица Георгиева Кунчева* **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна** оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“** на *Ралица Георгиева Кунчева* в област на висше образование: 1. Педагогически науки; професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...; докторска програма Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка.

14.01.2021 г.

Гр. Пловдив

Рецензент: .....

(проф. дпн Веселин Маргаритов)